

Ustrajajmo pri svojih tradicijah!

Vsi dobro vemo, da je ravno tradicija tista, ki nas povezuje s preteklostjo in krepi v nas narodno zavest ob misli na življenje in delo naših prednikov. Mislim, da to še prav posebno velja za nas Slovence v zamejstvu. Prav mirno lahko trdim, da so stare šege in običaji trdna vez med nami, če ne že kar prepotrebna prilžnost, ko se vsi skupaj zberemo in občutimo vso pomembnost in lepoto svoje tradicije.

Marsikje na našem Krasu so stare šege še vedno žive in marsikomu je na tem, da bi se ne opustile in pozabile. Tudi svetoivanski kres spada med take navade, ki so se ohranile in se vsako leto obnavljajo.

Morda se bo zdel dogodek, ki se je pripetil na Konkonalu, še tako nepomemben, a vendar je pri tu živčih Slovcnih vzbudil veliko ogorčenja. Kot vsako leto so se namreč vsi vaščani, še posebno pa mladina, potrudili in postavili na predvečer sv. Ivana na običajnem mestu veliko grmado. Postavljanje, še bolj pa zvečer prižiganje grmade je zlasti otrokom pomenilo skoro vaški praznik. Vedno ko so zaplamteli prvi zublji, se je zbrala ob kresu vsa vas. Letos pa je kar na sredi prijetnega razpoloženja usekal razjarglas, ki je grozeče ukazoval — v italijanščini seveda — nekemu vaščanu takole: »Kaj se to pravi? Smo se mar vrnili v srednji vek? Kaj ste civilizirani ljudje ali afriška pemea? Policijo bom klical!«

Presenečeni vaščani so kaj kmalu ugotovili, da je to mestni gospod, ki si je pred kratkim sezidal v vasi vilo in je zdaj prepričan, da mu njegov denar dovoljuje marsikaj. Posebno ga je baje motil dim, ki ga je veter od časa do časa zanesel na njegov vrt.

Ker se vaščani niso veliko zmenili zanj in za njegove prepovedi, saj se je komaj naselil v vasi in tudi z nikomer ni iskal stikov, je gospod odšel in telefonsko poklical policijo, ki je res prišla. Kmalu za tem so prišli še gasilci. Kaj takega se za svetoivanski kres še ni primerilo, zato je razumljivo, da so morali gasilci gasiti ogenj sredi protestnega žvižganja. Ko je ogenj popolnoma zamrl, so vaščani obstopili policijo in gasilce, da bi jim razložili, zakaj so prejšnja leta lahko praznovali, letos pa ne. Toda ostali so brez pričljivega pojasnila, saj so se gasilci in policija le izgovarjali na dolžnost in na dejstvo, da so bili poklicani.

Ko so nato odšli in je bil menda mestni gospod le zadovoljen s samim seboj, so se razvile diskusije med vaščani. Nekdo je rekel: Kres je pri nas, kot povsod v okolici, stara in vsakoletna navada. Včasih uspe boljše, včasih slabše, toda vedno se ob njem zberemo vsi, da se pomenimo in da po domače zapojemo. To je vaški praznik, ki nas druži. Kres je bil ogenj, ki je podžigal v nas narodno zavest in to še prav posebno v času fašizma, ko smo se lahko prav redko takole zbrali. Tudi v vojnih letih nismo nanj pozabili in danes dobiva zaradi svoje tradicije že skoraj simboličen pomen. Navzočnost policije nas moti.

(dalje na 2. strani)

DRAGO ODKUPLJEN NAPREDEK

Ljudje po vsem svetu so se zgrozili, ko so v sredo okrog poldneva zvedeli, da so se trije sovjetski kozmonavti Dobrovoljski, Volkov in Pacajev smrtno ponesrečili. Njihova vesoljska kabina je sicer »mehko« pristala nekje v sibirski tajgi, toda ko so prihitele pomožne tehnične skupine, da bi jim pomagale na prosto, so bili vsi trije mrtvi. Tako vsaj pravijo sovjetska poročila.

Podrobnosti niso znane

Zaenkrat vsekakor še ni točno znano, kako se je nesreča zgodila. Sovjetska občila so jo samo naznanila, toda podrobnosti do tega hipa ne navajajo in jih verjetno tudi ne bodo navedla, dokler ne bo končana tehnična preiskava in avtopsijska trupel, ki bi morali ugotoviti točne vzroke nesreče. Ta tajinstvenost je v skladu s sovjetskim stališčem v teh stvareh, ki ima svoje prestižne, pa tudi vojaške razloge. Vsi vesoljski poleti, zlasti pa obkrožanje Zemlje, imajo danes tudi velik vojaški pomen in Sovjeti bodo gotovo dobro premislili, preden bodo priznali, kaj v njihovem sistemu pristajanja ne funkcionira, kakor bi moralo. Kot znano, se je že prej eden izmed sovjetskih kozmonavtov smrtno ponesrečil pri pristajanju. Takrat je bilo rečeno, da se padalo njihove kabine ni odprlo in je zaradi trenja zgorelo.

Namesto zmagoslavja katastrofa

Posebno dramatične okoliščine nesreče so seveda prispevale k temu, da je napravila na svetovno javnost še posebno močan in tragičen vtis. Zgodila se je namreč v hipu, ko se je zdela odprava treh vesoljcev že srečno zaključena. Manjkalo je morda le še nekaj minut, da bi se znašli po 23 dneh kroženja po vesoljnem prostoru spet na trdnih tleh, spet na naši gostoljubni materi Zemlji. Pripravljali so jim že triumfalen sprejem, njihovi otroci, žene in starši so se že veselili, da jih bodo spet kmalu objeli po dolgem in nevarnem poletu. Nihče ni več mislil, da bi se moglo še kaj ponesrečiti, razen morda kakega redkega znanstvenika ali tehnika, ki pozna vse nevarnosti in zahrbtnosti vesoljskih poletov in tehničnih problemov, ki so s tem zvezani. Namesto z zmagoslavjem pa se je končalo s katastrofo, ki bo imela nedvomno velik pomen za nadaljnje raziskavanje vesoljskega prostora. In upati je, da bo prispevala k temu, da se bodo znanstveniki še odločneje in še odgovornejše lotili naloge, kako izpolniti tehniko vesoljskih poletov in zavarovati življenje posadke.

Iluzija

Kot iluzija se je izkazalo pričakovanje, da današnja tehnika vse zmore in da bo potekalo raziskovanje in osvajanje vesoljskega prostora brez velikih žrtv. Žrtve so padale, kadar koli se je človeštvo lotilo kake velike

naloge, pa naj je šlo za nove osvojitve in uspehe v geografskem prostoru ali na duhovni, gospodarski in socialni ravni. Žrtve so zahtevale raziskovalne odprave povsod na svetu. Žrtve pa so zahtevali tudi boji za narodno, miselno in versko svobodo, za socialno osvoboditev sužnjev v Združenih državah in drugod ter delavcev in kmetov. Spomnimo se samo na žrtve, ki so jih zahtevali slovenski kmečki upori, naše osvobodilno gibanje v zadnji vojni in razne revolucije proti zatiravcem, tiranom in diktatorjem po vsem svetu. Zato je logično pričakovati, da bodo padale žrtve tudi pri tem novem velikem podvigu človeštva, pri osvajanju vesoljskega prostora

ZAKAJ SO UMRILI?

Nadaljuje se ugibanje o možnih vzrokih smrti treh sovjetskih kozmonavtov. Poleg dveh glavnih domnev namreč da so umrli zaradi pomanjkanja kislika (ker se je pokvarila naprava za njegovo dovajanje v kabino) ali zaradi tega, ker se njihov organizem ni mogel več tako hitro prilagoditi zemeljski težnosti — se je pojavila še tretja domneva. Možno je, pravijo, da je kak mikro-meteorit zadel in predril kabino in povzročil, da je izgubila notranji zračni pritisk. Tako so kozmonavti umrli v nekaj sekundah zaradi podobnih poškodb, kot jih povzroči embolija pri potapljačih, ki se prehitro in brez previdnostnih ukrepov vrnejo iz globočine na vodno površino.

Sovjetska uradna občila, to je agencija TASS, od 8.40 v sredo ni ničesar več poročala o nesreči razen o odmevih, ki jih je povzročila po svetu. Pač pa je agencija TASS popravila svoje prvotno obvestilo v francoščini, v katerem je bilo rečeno, da je posadka kabine še sprožila zaviralne rakete. V popravku je rečeno, da so bili v hipu, ko so začele delovati zaviralne rakete, kozmonavti že mrtvi.

Čim več nalog avtomatski tehniki

Toda nujno je, da se število žrtv zmanjša na minimum. Vse se da nadomestiti, samo ne človeka, ki je mrtev, vsaj ne za tiste, ki so ga imeli radi in katerim je potreben. Zato bi morali, kot v vsakem boju, prepustiti čimveč nalog avtomatski tehniki in izpostaviti človeka le tedaj, ko je teoretično dokazano in praktično zagotovljeno, da je varen pred nevarnimi presenečenji tehničnih okvar, razen če se seveda zgodi kaj takega, česar res ni bilo mogoče predvideti. Ljudi, družinskih očetov, ne bi smeli žrtvovati prestižu ali delati z njimi tvegane preizkuse, za katere je še dvomljivo, če se ne bodo tragično končali, npr. s predolgim bivanjem v vesoljnem prostoru, brez postopnih preizkušenj.

Predstavnikom sovjetske države so poslali brzojavke z izrazi globokega sožalja ministr-

(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 4. julija 1971, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Pescetti: Sonata v c mou za klavir. Igra Devetak; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše: E. Adamič: »Obtožena kukavica«. Drugi del; 11.40 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabozna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 M. Marchesi »Bla bla bla«. Veseligr. Režira Kopitarjeva; 16.25 Jazz; 16.40 Parada orkestror; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Podobe in glasba; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Sport; 20.30 Ljudske pesmi v komorni predelavi; 20.45 Ljubezenska lirika, priprav. M. Košuta; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v sportu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 5. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Pianist Cristiano in njegovi solisti; 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Obletnica meseca »Ernest Hemingway ob 10.letnici crti« - Kam po maturi; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Simfonična dela; 19.00 Trio Billa Evansa; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Revija solistov; 19.40 Zbor »A. Zardini«; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Glasbene razglednice; 21.00 Socialno vprašanje v Isovskem romanu: I. Pregelj: »Tolminci«, priprav. M. Renner; 21.20 Nepozabne melodije; 21.40 Slovenski solisti. Pianist Igor Dekleva; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 6. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Poznavnist Alpert in ansambel »The Tijuana Brass«; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Srečanja A. Kacina »Vinko Vodopivec«; 19.20 Glasbeni best-sellerji; 19.40 Zbor iz Skednja in Mačkovej vodi Jakomin; 20.00 Sport; 20.35 Gounod: »Faust«, opera. V odmoru (21.00) Pertot: »Pogled za kulise«.

♦ SREDA, 7. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Evropske prestolnice: »Rim«, priprav. Jeza; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Na počitnice; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncertisti naše dežele. Violinist Hrvatič, pri klavirju Merlak - Corrado. Mozart: Sonata v b duru; Paganini: Capriccio št. 14 za violino solo; Paganini (Prevorškova pred.): Sonatina; 18.55 Ansambel »Traffic«; 19.10 Higiiena in zdravje; 19.20 Jazz; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert; Vodi Rieger. Sodeluje pianistka Tomšič. Petrassi, Beethoven, Brahms. Igra orkester gledališča Verdi v Trstu. V odmoru (21.30) Za vašo knjižno polico; 22.52 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 8. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Violinist Pacchiari in njegov ansambel »Modern Gypsy«; 12.10 G. Bartolozzi: Otrok v prvih letih svojega razvoja; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Romantične simfonije; 19.10 V. Beličič: Kraške črtice: »Pot v Mavhinje«; 19.20 Izbrali smo za vas; 19.40 Komorni zbor »Müncher Chorhuben«; 20.00 Sport; 20.35 A. Rhys: »Evelyn«; Radijska drama; 21.35 Skladbe davnih dob. Orgelske skladbe; 21.50 Melodije v polmrazu; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 9. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Izlet za konec tedna; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; I. Šček: Suita za čelo in klavir. Izvajata čelist Požar in pianist Engelman; 18.50 Hughesov jazz orkester; 19.10 Zgodovina prometnih sredstev: »Pred iznajdbo koleša«; 19.20 Novosti v naši diskoteki; 19.45 Moški vokalni kvartet vodi Vrabec; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Folklorni plesi; 22.05 Zabavna glasba.

BRAVCEM

Zaradi preobilja nujnega materiala smo morali tokrat spet izpustiti nadaljevanje romana »Smrt v pomladi«.

ŠE VEDNO POLEMIKE O VOLILNIH IZIDIH

Izidi volitev z dne 13. junija, pri katerih so znatno napredovali novofašisti, so še vedno razlog za ostre polemike med levosredinskimi vladnimi strankami. Pred dnevi je o tem vprašanju razpravljalo vodstvo demokratske stranke, ki je pri teh volitvah, kot znano, občutno nazadovala. Strankin glavni tajnik Forlani je sicer izključil možnost, da bi se zaradi volilnih izidov vladna koalicija razbila, vendar je glavni del krivde za porast neofašističnih glasov pripisal predvsem socialističnim partnerjem v vladi, ki so med volilnim bojem začeli govoriti o »na prednejših ravnotežjih«, kar je del tradicionalnih volivcev Kršč. demokracije razumel, kot da se socialistična stranka odslej zavzema za sodelovanje s komunisti na vladni ravni. Zaradi tega je ta del volivcev iz protesta oddal glas skrajni desnici.

Drugi razlog so po Forlanijevem mnenju nenehni sindikalni nemiri, ki pretresajo državo že dve leti. Kršč. demokracija pa bo še

VZTRAJAJMO PRI SVOJIH TRADICIJAH!

(Nadaljevanje s 1. strani)

ker ustvarja videz, da delamo nekaj kaznivega. In tudi nam ni treba meščanov, da bi nas učili omike.

Mislim, da je s temi besedami prav dobro izrazil splošno mnenje in hotenje, da se naše slovenske navade ohranijo še naprej, morda še bolj živo kot prej.

Ada Markon

V Galeriji Tergeste v Trstu, ulica Battisti 23, razstavljajo do 9. julija slikarji Kozman Švara, Vecchiet, Volk, Žuljan in Žerjal.

Avstrijski novofašisti so ponovno oskrunili s kljukastimi krizi partizanski nagrobni spomenik v Grebimju, ob brezbriznosti avstrijskih policijskih in sodnih oblasti ter političnih krogov.

Znani mladi gledališki avtor Verč in nekaj drugih mladih gledaliških navdušencev-amažerjev snujejo »zamejsko. Amatersko gledališče« s sedežem v Trstu. Ta pobuda zasluži vso pozornost in podporo slovenske javnosti.

Gospodarsko stanje v Jugoslaviji se še ni izboljšalo

Znani slovenski gospodarski časninar France Seunig je objavil te dni uvodnik v ljubljanskem »Delu«, v katerem piše o gospodarskem položaju v Jugoslaviji. Seunig piše med drugim:

»Skrb zaradi nadaljnega poslabšanja naše zunanje trgovine ob izrednem naraščanju uvoza in zastajanju izvoza se tudi po objavi podatkov za pretekli mesec ni zmanjšala. Napovedana izboljšanja se niso uresničila. Uvoz je v tem mesecu dosegel 4,2 milijarde din in v izvozu ni našel kritja niti za polovico. Petmesečni rezultati pa nam povedo, da je izvoz zaostal za lanskim letom, medtem ko se je uvoz povečal za dobro tretjino. Tudi pri izvozu iz Slovenije beležimo letos zastoj. Slovenija pa je hkrati znatno prispevala k povečanju uvoza. Skupni deficit trgovinske bilance je do konca maja dosegel že 10,2 milijarde din nasproti 4,8 milijard lani v enakem obdobju.

Če globlje analiziramo vzroke pretiranega uvoza — nadaljuje Seunig — lahko kmalu

dalje odločno podpirala sedanjo vlado in se hkrati zavzemala za izvedbo vseh temeljnih reform, za katere se je vladna koalicija bila sporazumela.

Približno enakega mnenja so tudi socialdemokrati in republikanci. Tako je na primer finančni minister Preti pred dnevi dejal, da sta sedanja gospodarska kriza in šibkost državne oblasti v odnosih do povzročiteljev nemirov in nasilja posledica politike tako imenovane »trajne konfliktnosti« in naprednejših ravnotežij, kar je med drugim prineslo skrajni desnici množico glasov, o katerih se neofašističnim voditeljem še zdaleč ni sanjalo. Minister je v tej zvezi opozoril, da je industrijska proizvodnja v prvih petih mesecih letos nazadovala za 2, 3 odst. v primeri z istim razdobjem lani, ko tudi ni bila ravno zadovoljiva. Tudi število zaposlenih se manjša. V zadnjih dveh letih je bilo zapravljenih pet ali šest tisoč milijard narodnega dohodka, kar ni bilo samo v škodo podjetij, temveč predvsem v škodo najrevnejših delavskih slojev. »Nekateri abstraktni teoretiki in nekatere operetne figure — je zaključil minister — bi se morali ob tem zamisliti ter se končno prepričati, da brez dohodkov ni mogoče izvesti reform.«

Socialisti seveda odločno odklanjajo omenjene razlage volilnih izidov. Socialistični voditelj in podpredsednik vlade De Martino je na primer izjavil, da bi zagrešil hudo napako, kdor bi skušal zavirati izvedbo reform z namenom, da bi ponovno pridobil naklonjenost srednjih slojev, ki tokrat niso volili za nekatere stranke leve sredine. De Martino je hkrati skušal obrazložiti, kaj socialisti pojmujejo, kadar govorijo o naprednejših ravnesjih. V bistvu gre za to, da se ob prizadevanjih za izvedbo reform, kot so šola, davčna politika, univerza, zdravstvo, splošinarstvo, ustvari široka fronta političnih sil, ne glede na mesto, ki ga te sile trenutno zavzemajo v parlamentarni razporeditvi in v odnosih do vlade. Politika naprednejših ravnotežij še nima natančno določenih oblik, kajti socialisti bodo o tem vprašanju razpravljali na prihodnjem strankinem kongresu, ki bo letos oktobra.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

James Joyce ob 30-letnici njegove smrti

Avtorici te študije se opravičujemo, da smo jo po pomoti podpisali v zadnji številki samo z začetnicama. (Ured.)

II.

Kot družbeni in moralni dokument, kakor tudi kot umetniška zvrst, je roman od Cervantesovega *Don Kihota* do Joycevega *Uliksa* odražal hitreje in izraziteje nove ideje kot drugi literarni genri. Zatorej je roman 20. stoletja sledil novemu načinu mišljenja v psihologiji, znanosti in družbenih vedah ter je tako vsrkal in pretvoril novo snov in nove ideje v literarno izražanje. Razen tega je roman, ki je vedno bolj zrcalil spremembe v družbi kot drugi umetniški mediji, odražal notranji razvoj v svoji strukturi in s tem dokazal, da tvori tradicija in eksperimentiranje genre. Romanopisec 20. stoletja se v glavnem ukvarja s poglobljanjem aspektov realnosti. Ker je zavrgel toliko tradicionalnih vrednot, mora nanovo ustvariti zase to, v kar so njegovi predhodniki bili prepričani. Ko se družba pretvori v kaos, se morajo razviti novi sistemi in umetnikova naloga je, da raziskuje in razvija novi material. To delno pojasnjuje originalnost in individualni slog modernega romanopisca. Če hoče učinkovito in neposredno komunicirati — posredovati — izraziti, se mora pisatelj sklicevati, kot se je njegov predhodnik v 19. stoletju, na skupnost interesov in vrednotenj. V tej skupnosti vsak umetnikov simbol postane talkoj razumljiv; če je pa trdnost skupnosti uničena, nastane problem umetnikovega izražanja. Širši krog bralcev in umetnik stojita vsak sebi; kajti njegovi simboli postanejo skrivnostni in strogo osebni. Pisatelj mora opustiti nekatere kompleksne simbole in nianse, samo tako ga lahko bralec razume. Obstaja še druga alternativa: pisatelj lahko uporablja skupek simbolov, kadar se obrača k določeni publiki, v tem primeru masi, drugega pa, kadar se izraža eliti. V vsakem primeru pa se pisatelj osredotoči na tehniko, na poudarek, kako nekaj povedati, raje kot samo kaj povedati. To radikalno poudarjanje tehnike izražanja je nekaj povsem novega v tem literarnem genru.

Poudariti je treba, da so tehnične novosti modernega romana v glavnem primerne za določen roman; in ne smemo pozabiti, da so tehnične novosti uspešne samo zato, ker jih določen pisatelj uporablja. Nova snov zahteva novo tehniko: v dobrem romanu se dopolnjujeta. Naloga kritika je, da analizira, kaj je hotel pisatelj izraziti in do kakšne mere se mu je to posrečilo, ne glede na dobo, v kateri živi. Če so njegove namere dobre in jih je tudi umetniško izrazil, je ustvaril nekaj pomembnega.

Velika znanstvena odkritja prejšnjega stoletja so pripomogla, da se je spremenil človekov pogled na samega sebe, da so heroji postali zmožljivi ljudje. Človek je postal prehodna figura v evolucionem procesu. S širjenjem znanstvenih obzorij sta nevidno in nepoznano dobili večjo pomenbnost. Človek je naenkrat spoznal, da z vsem svojim znanjem še vedno tava v iracionalnosti. Freud in Jung sta preiskovala duševnost in dokazovala nove medsebojne odnose med odraslim človekom in otrokom, med modernim človekom in začetki kulture. Freudove interpretacije simbolov so pokazale, da nobena predstava ali simbol nimata samo enega pomena, ker vsak od njih nosi s sabo najmanj svoja nasprotstva v podzavesti ali v sanjah. Seksuane predstave iz sanj ali iz realnosti so pridobile psihološki pomen in se osvobodile viktorijanskih vezi. Seksualne fantazije, nova odkritost v razpravljanju za-

konjskih problemov in dramatizacija represij ter na pol skritih želja so postali material romanopiscev, kot so Lawrence, Huxley in Joyce. Človekovo osebnost obdaja mnogoterost aspektov: romanopisec skuša uporabiti to mnogoterost, da kontrolirano prikaže razravanost človeške duševnosti. Najti je bilo treba novo tehniko in način, tudi tu je psihologija priskočila na pomoč pisatelju. Zatorej pisatelj v težnji, da se približa diskontinuiteti človeške duše, uporablja npr. niz svobodnih asociacij idej, ki si sledijo po naključju, ne pa po logičnem redu. Edina logičnost je romanopiščeva in je efektivna samo takrat, kadar ustvarja videz nelogične realnosti. Psihološki prijemi, ki služijo pisateljevemu namenu so: pogoste naključne prekinitve razgovorov ali situacij, pomanjkanje interesa, da bi dokončal dejanje ali pa da bi mu sledil do logičnega zaključka, povračanje tem, celoten ritem ponavljanja, podvojitve motivov, značajev, besed, zlogov, nekakšen poetični lirizem, ki izhaja iz skrbne rabe besed za glasbeni efekt kakor tudi za pomen, impresionizem, v katerem ponavljanje občutij ustvarja atmosfero, od katere se avtor nekako odstrani, tip anti-intelektualizma, v katerem je utemeljitev zanikana, ker ne more nikoli razložiti človekovega obnašanja in v kateri sta različnost in kompleksnost snov emocionalnega in ne racionalnega človeka.

Junak romana je postal v nekaterih primerih trivialen, komičen, samozavesten, obremenjen s spriljenostjo in napakami, anti junak, ker

ne more doseči veličine in zavrača klasične vrednote. Tako na videz primanjkuje modernemu romanu sistemizacije, s tem pa je sodobni pisatelj hotel izraziti kompleksnost življenja. V resnici je to kontroliran nered; v romanu najdemo različna sredstva-prijeme, ki si jih je romanopisec sposobil iz filmske umetnosti in glasbe, a najvažnejši sodobni inovaciji sta tehnika »stream of consciousness« in notranji monolog, ki je v tesni zvezi s filmom, posebno z montažo ki je njena glavna komponenta; preteklost in sedanjost moremo teleskopirati — prikazati v eni podobi, in ta je v hipu pred nami.

Čeprav Joyce ne predstavlja začetnika te nove tehnike, (z njo se je poskušil že Conrad), ga štejejo za glavnega predstavnika.

Njegovo prvo delo *Dubliners* (1914) je niz trpkih realističnih študij o ozkem maomeščanskem ambientu v Dublinu. Kmalu nato izda de-

(nadaljevanje na 6. strani)

DRAGO ODKUPLJEN NAPREDEK

(Nadaljevanje s 1. strani)

ski predsednik Colombo, zunanji minister Moro, papež Pavel VI., predsednik Nixon. Tito in še mnogo drugih državnih poglavarjev in državnikov. Množice ljudi po vsem svetu pa iskreno sočustvujejo z njihovimi družinami.

Oglasili se bodo tudi taki, ki bodo zahtevali, da je treba po tej nesreči prenehati z vesoljnimi preizkusi. Toda to se ne sme zgoditi. Svetu je potreben napredek na vseh in tudi na tem področju, le cena zanj ne sme biti previsoka.

500-letnica rojstva Albrechta Dürerja

Letos je 21. maja minilo točno 500 let, odkar se je v Nürnbergu rodil veliki nemški slikar in grafik Albrecht Dürer. V mladosti se je najprej učil zlatarske obrti pri očetu, vendar ga je bolj veselilo slikarstvo, kar dokazuje avtoportret iz leta 1484, ko je bil star komaj 13 let. Čez dve leti je stopil v delavnico znamenega nürnberškega slikarja Michaela Wolgemuta. Še isto leto je odšel na običajno pomočniško potovanje po nemških deželah. Leta 1494 se je vrnil v Nürnberg, se tam poročil in si ustvaril družino.

1494. leta je Dürer prvič odšel v Benetke, kjer se je seznanil z umetnostjo Andrea Mantegna. Na tem potovanju so nastale krajinske slike (predvsem akvareli), ki v evropskem slikarstvu pomenijo novost, predvsem zaradi upodabljanja širokega horizonta, svežine barv in uporabljana zračne perspektive. Dürer se je v Italiji seznanil tudi s problematiko proporcij človeškega telesa. Naslednje leto se je vrnil v Nürnberg, kjer je začel delovati v lastni delavnici. Prav v tem času je začel ustvarjati tri znamenite grafične cikle: Apokalipsa, Veliki pasijon in Marijino življenje. Do leta 1500 je nastala tudi vrsta avtoportretov, za katere je značilno, da v njih ni upodobil samo fizičnih sprememb, temveč tudi postopno miselno dozorevanje umetnika. Kmalu po letu 1500 je med drugimi deli naslikal tudi Paumgartnerjev krilni oltar z upodobitvijo Rojstva, kjer so vidne antične ruševine, kar jasno kaže na Dürerjevo bivanje v Italiji. V tem času so nastale tudi genialne študije cvetja in rastlin v akvarelu in risbe živali.

Leta 1505 je Dürer ponovno odpotoval v Benetke. Tam je v lastnem ateljeju izdelal več umetniških del, od katerih naj omenimo Rožnovensko madono, pri kateri je prevzel beneško kompozicijsko shemo. Poleti 1507 se je vrnil v Nürnberg. Njegova umetnost se je sedaj spre-

nila: namesto linije, ki je do takrat bila bistveni element njegovega slikarstva, je začel s svobodnim oblikovanjem volumna v prostoru s pomočjo svetlobe in tonskih razmerij. Po vrnitvi iz Benetk so nastali njegovi najznamenitejši bakrorezi, ki tudi v tehničnem pogledu pomenijo enega viškov v evropski umetnosti: Vitez, smrt in hudič, Sv. Hieronim, Melanholija. Leta 1520 je Dürer odpotoval v Antwerpen, kjer je naslikal tudi dva portreta Erazma Rotterdamskega, ki je bil njegov prijatelj. Po vrnitvi v Nürnberg je slikal predvsem portrete, med katerimi so tudi mnogi znameniti sodobniki. Njegovo zadnje delo je tabla z upodobitvijo štirih apostolov. V njihovih monumentalnih likih je Albrecht Dürer izrazil vero v novo, z reformacijo prenovljeno krščanstvo.

Dürerjeva umetnost je nastajala v zelo burnih in prehodnih časih, ko se je stari srednjeveški svet podiral in so se že pojavljali znanilci novega (reformacija, kmečki upor). Njegova umetnost ne pomeni negacije gotilke, marveč je to sinteza strastne gotske ekspresivnosti in lepote novih oblik, ki so prodirale z italijanskega juga. Hkrati je v njegovi umetnosti jasno vidna tudi njegova idejna pripadnost, saj je Dürer, ki je bil globoko veren človek, pripadel novemu reformacijskemu gibanju.

Obletnico Dürerjevega rojstva praznuje letos ves nemški kulturni svet. Tako v Zahodni kot v Vzhodni Nemčiji so priredili vrsto razstav in izdali veliko strokovnih publikacij o Dürerjevi umetnosti. V njegovi rojstni hiši v Nürnbergu visi tudi risba Slovenke iz leta 1505, iz česar domnevajo, da je na poti v Benetke morda potoval skozi naše kraje. Tudi v neki zasebni londonski zbirki se nahaja risba iz približno istega časa, ki prikazuje neko Slovenko.

M. V.

S Tržaškega

Uradni obisk predstavnikov SR Hrvatske

V sredo, 1. t.m., se je zaključil tridnevni uradni obisk odposlanstva vlade SR Hrvatske v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Od poslanstvo, ki ga je vodil predsednik hrvaške vlade Dragutin Haramija, je bil gost predsednika deželne vlade dr. Berzantija.

Prve razgovore je delegacija imela na sedežu deželne vlade. Naslednji dan je bila na obisku v Ogleju, kjer si je ogledala starodavno baziliko, nato je obiskala vilo Manin v Passarianu, kjer je razstava Tiepolovih del, in se nato v Lignanu srečala s predstavniki političnega in gospodarskega življenja v Furlaniji. Uradni obisk se je zaključil s tiskovno konferenco, ki je bila v deželni vladni palači v Trstu.

Hrvaški gostje so se s tukajšnjimi predstavniki razgovarjali o poglobitvi odnosov med Furlanijo - Julijsko krajino in SR Hrvatsko na vseh ravneh. Hrvatsko predvsem zanima nadaljnje sodelovanje na industrijskem področju, kakor tudi trgovinska izmenjava, zlasti izvoz v Italijo. Predstavniki tukajšnje dežele pa so med razgovori predvsem poudarjali, kako je važno, da pride med vsemi pristani v severnem Jadranu do sporazuma za skupen nastop na svetovnem tržišču, kajti samo na ta način je mogoče vzdržati konkurenco severnoevropskih pristanišč.

Tako dežela Furlanija - Julijska krajina kot SR Hrvatska pa sta zainteresirani pri gradnji primernih prometnih zvez. Hrvaška delegacija je v tej zvezi opozorila, da je že v gradnji avtocesta Zagreb - Reka, ki bi jo morali nato povezati s sistemom italijanskih avtocest, tukajšnji deželni predstavniki pa so poročali o svojih stikih s Slovenijo, kjer je v gradnji del avtoceste Sentilj - Nova Gorica - državna meja, in sicer odsek Vrhnika - Postojna - Razdrto, ne da bi bilo še dokončno določeno, kako naj se bosta s to avtocesto povezala Trst in Koper. Pokazali pa so hkrati

veliko zanimanje za programe hrvatskih oblasti.

Oba predsednika sta se med razgovori dotaknila tudi širših političnih vprašanj in zlasti poudarila pomen dobrih in prijateljskih odnosov med deželami in ljudstvi v prostoru med Alpami in morjem, kar more samo koristiti stvari miru in Evropi. Predsednika sta dalje omenila prisotnost narodnih manjšin, in sicer slovenske v Italiji ter italijanske v Jugoslaviji, ki tudi morata pozitivno prispevati k razvoju odnosov med dvema državama in njunimi narodi. V tej zvezi je predsednik Berzanti dejal: »V tem delu Evrope si moramo prizadevati ne samo za vzpostavitev trdnih medsebojnih vezi, temveč tudi za novo vzdušje med narodi, ki naj temelji na humanih in omikanih odnosih. V tem okviru pa zavzema poseben pomen prisotnost slovenske narodne manjšine v Furlaniji - Julijski krajini in italijanske manjšine v Istri in na Reki, katerima je treba zagotoviti največjo zaščito, in sicer po obveznostih, ki jih je ponovno potrdilo skupno italijansko-jugoslovansko poročilo z dne 27. marca letos. Zaradi tega je dežela Furlanija - Julijska krajina prejšnje dni opozorila osrednje državne organe, ki so za ta vprašanja pristojni, kako je potrebno, da se na ravni vlade in v sodelovanju s pripadniki slovenske manjšine proučijo zahteve in vprašanja, ki so v zvezi z ve-

dno bolj konkretnim uveljavljanjem njenih pravic. Zaradi naravnih, jezikovnih in kulturnih vezi dežela Furlanija - Julijska krajina hkrati pobliže spremlja razvoj italijanske etnične skupnosti v Jugoslaviji, katere večji del živi in dela prav na ozemlju hrvatske republike.«

— o —

VINSKA RAZSTAVA V SV. KRIŽU

V torek zvečer so v Sv. Križu zaključili razstavo domačih vin, ki jo je organiziral Konzorcij pridelovalcev vina. Na razstavi je sodelovalo 19 domačih vinogradnikov, ki so nam pokazali na splošno dobra vina, nekaj pa se jih je prav posebno odlikovalo. V torek popoldne je za zaključek razstave igrala domača godba na pihala, za ples pa je igral »Tržaški narodni ansambel«.

Poudariti moramo, da se je zlasti na kriški razstavi kakovost vin v primerjavi s prejšnjimi leti vidno izboljšala, kar je tudi osnovni namen takih prireditiv.

POVPREČNI NARODNI DOHODEK V NAŠI DEŽELI

Povprečni narodni dohodek (na osebo) v deželi Furlaniji - Julijski krajini je znašal l. 1969 približno 716.000 lir letno. Šest let prej, leta 1963, je znašal 533.000 lir. Na leto se je dvigal približno za 5,2 odst. V Italiji kot celoti se je dvigal v istem razdobju povprečni narodni dohodek samo za 4,9 odst. letno. Te podatke je objavil osrednji statistični institut. K dvigu povprečnega narodnega dohodka v naši deželi sta največ pripomogla industrija in poljedelstvo. Lahko se računa, da se je povprečni narodni dohodek v Furlaniji - Julijski krajini od l. 1969 do danes spet dvigal za kakih 5 odst. letno.

25-letnica Slovenske prosvete

Letošnji tradicionalni »Slovenski tabor« na Repentabru, ki je bil v nedeljo, 27. jun., je bil posvečen 25-letnici obnove ljudsko-prosvetnega delovanja Slovenske prosvete na Tržaškem. Prireditiv, ki so se je udeležili tudi vidnejši predstavniki političnega in kulturnega življenja s Tržaškega in z Goriškega ter jugoslovanski generalni konzul v Trstu Boris Trampuž, se je začela s pozdravnim nagovorom predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja. Na oder so prvi stopili pevci mladinskega pevskega zbora iz Mačkovelj pod vodstvom Ljube Smotlak. Nato so nekaj mladostnega navdušenja prinesli člani openskega ansambla Taims, ki ga vodi Franc Pohajč. Cerkevni pevski zbor od Sv. Antona je

zatem dokazal, da poleg nabožne pesmi goji v samem mestnem središču tudi slovensko ljudsko in umetno pesem. Zbor vodi Janko Ban. Prvi del prireditve se je zaključil z enodejanko Generalna vaja, ki jo je izvajal Oder Mladinskega doma v Boljuncu v režiji Ivana Theuerschuha. Škoda je, da zaradi slabega ozvočenja izvajanje ni prišlo do polnega izraza.

Drugi del prireditve se je začel z nastopom ansambla Kondor iz Bazovice, nato pa je o 25-letnici obnove ljudsko-prosvetnega delovanja na Tržaškem spregovoril prof. Jože Peterlin. Govornik je poudaril hude težave, ki so spremljale obnovo ljudsko-prosvetnega dela, kar pa je bilo mogoče premagati le z velikim idealizmom in požrtvovalnostjo posameznih kulturno-prosvetnih delavcev. Prof. Peterlin je še omenil vrsto prosvetnih domov, ki so nastali v tem obdobju in v katerih se danes razvija prosvetna dejavnost.

Udeležence je prijetno presenetil otroški zbor iz Sv. Križa, ki se je pod vodstvom Celestine Kontelj predstavil z nekaj dokaj kvalitetnimi otroškimi pesmimi. Prireditiv se je zaključila z nastopom folklorne skupine iz Boršta, ki jo vodi Elijana Zajec, in cerkvenega zbora z Opčin, ki ga vodi Stane Malič.

Čeprav je treba posameznim izvajalcem in prirediteljem priznati, da so vložili v svoje delo veliko truda, se nam zdi, da je bil spored odločno predolg in morda tudi nekoliko zastarel. Menimo namreč, da bi Slovenska prosveta mogla pomembni jubilej proslaviti s kvalitetnejšo in vsebinsko bolj enotno prireditvijo.

OBVEŠČILO AMATERSKEGA GLEDALIŠČA

Pripravljalni odbor za ustanovitev Amaterskega gledališča v Trstu obvešča vse gledališke amaterje in ljubitelje gledališke umetnosti, da bo ustanovni občni zbor gledališča v petek, 2. julija 1971 ob 21. uri na sedežu prosvetnega društva »Ivan Cankar«, Ul. Montecchi 6 - IV. nad.«

PROBLEMI JU ČAKAJO DOMA

Ministrski predsednik Colombo in zunanji minister Moro sta se vrnila z večdnevnega obiska v Veliki Britaniji, kjer sta imela pogovore s predstavniki vlade, pa tudi laburistične opozicije. Njun obisk je bil programiran verjetno z namenom, da bi spet posredovala, če bi se bila pogajanja za britanski pristop k Evropski skupnosti razbila, vendar takega posredovanja ni bilo treba, ker se pogajanja v Luksemburgu, kot znano, uspela in bo Velika Britanija od 1. januarja 1973 naprej članica Evropske skupnosti. Tako so lahko govorili o drugih evropskih in svetovnih problemih. Italijanska državnik sta obiskala tudi škotsko prestolnico Edinburg in tam ju je tudi sprejela kraljica Elizabeta. Nedvom-

no je bila to koncesija prebujajoči se škotski narodni zavesti.

Težje probleme bosta morala reševati italijanska državnik doma, zdaj po upravnih volitvah 13. junija, kjer je glavna vladna stranka, krščanska demokracija, izgubila nad 4 odst. glasov in prid novofašistov in kjer kričijo po rešitvi vprašanja v zvezi z odnosi med strankami vladne večine, zastojem gospodarstva zaradi stalnih stavk, prepočasnih reform, dviganja cen in drugega, in kjer se tako skrajna levica kot skrajna desnica trudita na vse kriplje, da bi čimprej razkrojili sredinsko levico in uvedli svoj »novi red«, red diktature seveda, ki bi z »močno roko« kmalu »rešil« vse probleme, po vzgledu Musolinieve Italije ali Sovjetske zveze.

POLETNE POČITNICE

Marsikdo, posebna šolska mladež, ki se ne poti pri maturah, željno hrepeni po poletnem prostem času.

Toda pravega poletnega oddiha v naravi, v gorah ali pri morju le še noče biti. Vreme z vsakdanjim dežjem še vedno nagajata. Pa ne le vsakdanji dež, marveč stalne popoldanske nevihte in nalivi pritiskajo še vedno na človeka in naravo.

Po starih vremenskih pregovorih je tistih štirideset mokrih dni sredi poletja že davno minilo, pa se le še ni toliko vremenilo, da bi se lahko veselili.

PORAVNAJTE NAROČNINO!**KOLIKO NAS JE?**

Število stalno naseljenega prebivalstva v deželi Furlanija - Julijska krajina počasi, a stalno za malenkost narašča.

Ob koncu leta 1969 je imela dežela milijon 228 tisoč 927 prebivalcev.

Ob koncu leta 1970 se je to število zvišalo za 481 ljudi.

Goriška pokrajina je imela na koncu leta 1969 sto dva in štirideset tisoč 151 prebivalcev, lani na koncu decembra pa 1092 ljudi več.

Največji rirastek je dosegla pokrajina Pordenone, ki je v enem letu narastla za 3481 ljudi. Dnes šteje ta pokrajina 257.724 prebivalcev.

Svetovno znani čelist in dirigent Pablo Casals je moral pretekle dni zaradi ošibelosti v neko mehiško bolnišnico. Casals je star 94 let in biva v tujini kot begunec iz Francove Španije. Po rodu je Katalonec.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI**VIATICUS****XLI.**

Turistični priročniki je ne navajajo kot kakšno arhitektonsko posebnost, vendar je sugestivna. Njeno mogočnost še povzdiguje dejstvo, da stoji na odprtem prostoru, obdana od zelenih trat.

Pogled na uro na cerkvenem zvoniku mi je povedal, da je čas, da se počasi odpravim proti železniški postaji. Med potjo sem si še ogledoval razne zanimivosti, tudi pokopalšče sem si še enkrat ogledal preko nizkega zidu. Zdelo se mi je čudno skrivnostno v tej polnočni svetlobi in bila je ravno ura strahov, od polnoči do enih. A še vedno je bilo tako svetlo, da bi lahko brez težave bral. Beli nagrobni spomeniki vseh oblik so se čudno bleščali v tisti nenavadni svetlobi.

Blizajoč se središču mesteca sem že od daleč zaslišal velik nadležen hrup in vpitje, in ko sem prišel na glavno križišče, kjer se cesta odcepi proti železniški postaji, sem zagledal družbo kakih desetih fantov in deklet, starih kakih 16-18 let, ki so hodili po cesti, brali prazne konzervne škatle, kričali, se krohotali in se klicali od daleč. V polnočni, čeprav beli tišini spečega mesteca se je zdel njihov šunder tem hujši. Po tistem, kar sem doživel v Oslu, sem bil poučen in se nisem več čudil, kaj delajo ob tej uri na cesti. Svetle poletne noči pripadajo na Norveškem mladini. Vendar se je videlo, da je nekatere kljub svetlobi že

Občinska obletnica v Sovodnjah

Zadnjo soboto so občinski svetovalci proslavili dvajseto obletnico ustanovitve sovodenske občine, pravzaprav dvajsetletnice, odkar jo vodi sedanji župan Češcut in večina sedanjih občinskih odbornikov, med njimi tudi podžupan Cotič.

Na sestanku je bil tudi novogoriški župan Simac, ki je izročil kot darilo kristalne vaze z grbom svoje občine.

Osebo ali z brzojavnimi čestitkami sta bila prisotna tudi doberdobski župan Jarc in števerjanski župan Klanjšček.

Tudi občani se pridružujejo voščilom, z željo, da bi se njihova občina vedno bolj razvijala pod nepristranskim vodstvom prizadevnih mož v korist vseh, ne glede na strankarsko ali katerokoli pripadnost.

Na občinskih uradih se trenutno opaža delen zastoj poslovanja. Občinski tajnik, ki je po svojem položaju in tudi po svoji vni povsod prisoten, je v sklopu svoje strokovne organizacije tajnikov stopil v upravičeno stavko. Upamo, da se bo z izboljšanjem tajniških dohodkov tudi kmalu končala.

H koncu naj pripomnimo, da se opaža po vaseh naše občine vedno živahnejše družbeno gibanje, pa naj si bo pri prosvetnih ali samo družabnih prireditvah; oboje je koristno in potrebno.

TOBAČNA STAVKA

V ponedeljek je bil tudi za goriške kadilce pravi križev dan, ker so tobakarnarji stavkali. Previdneži so se že v nedeljo oskrbeli

z zadoštno količino dima tudi za naslednji dan. Stalni gostje barov in kavarn so upali, da bodo tam dobili tobak in cigarete. Večina pa je šla v svoje običajne tobakarne, kjer se je prepirala s prodajalci zaradi njih stavke.

PEVSKO SREČANJE NARODOV V GORICI

Gorica bo postala v mednarodnem pevskem svetu kmalu tako pomembna kot Arezzo.

Že več let smo pričue mednarodnih pevskih tekmovanj, ki jih prireja vsako jesen goriška pevska organizacija »Seghizzi«. Tudi za letos se pripravljajo pevske tekme, ki bodo trajale od 2. do 5. septembra.

Prijavljenih je že 35 pevskih zborov iz dvanajstih držav, s približno 1600 pevkami in pevci. Nastopili bodo zbori iz Beograda, Ljubljane, Zagreba, iz Češke, Slovaške, Bolgarije, Romunije, Nizozemske, Avstrije, Grčije, Španije, Poljske in morda to leto celo iz Kolumbije.

Značilno pa je, da ni priglasi letos noben slovenski pevski zbor iz zamejstva, medtem ko pa bodo italijanski domači zbori tekmovali.

Nastopajoči se bodo morali najprej izkazati z obveznimi skladbami.

V razsodišču sedijo različni mednarodni glasbeni mojstri, med njimi tudi Peter Lipar iz Jugoslavije.

Vsi nastopi bodo, kakor že prejšnja leta v veliki telovadni dvorani. Vso organizacijo pa ima v rokah goriško pevsko društvo »Seghizzi«.

ŠOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo gimnazije-liceja in učiteljska v Gorici sporoča, da traja rok za vpisovanje v vse razrede, za šolsko leto 1971-72 do 24. julija.

Tisti dijaki, ki imajo pripravne izpite, se pa bodo lahko vpisali do 27. septembra 1971.

PREJELI SMO**A. I. D. L. C. N.**

Mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur - Zvezni odbor za etnično-jezikovne skupnosti ter za deželno kulturo v Italiji

V nedeljo, 11. julija 1971, bo v Tarcentu poletno zborovanje naše organizacije s sledecim dnevnim redom:

1. Poročilo tajnika o opravljenem delu v zvezi s statuti dežel z navadnim statutom;
2. Položaj furlanščine v šoli in toponomastiki; Izmenjava podatkov o stanju posameznih jezikovnih skupnosti in koordinacija pobud za izvajanje obstoječih predpisov v korist jezikovnih skupnosti (Ustave in deželnih statutov);
4. Utrditev AIDLCM;
5. Popis prebivalstva;
6. Razno (Ustanovitev drugojezičnih sekcij v vsedravnem sindikatu pisateljev).

Zbor bo 10. julija ob 16.30 v hotelu Albergo Centrale, via Garibaldi, 33017 Tarcento - Tarčint (tel. 0432-79150). V kolikor se bo že takrat zbralo dovolj udeležencev, bo začetek zasedanja že v soboto.

(Dalje)

Samo Pahor

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Silone: Aktualnost „Prigode ubogega kristjana“

(IL DRAMMA) O UPRIZORITVI V S.G.
V TRSTU)

V zadnji dvojni številki revije IL DRAMMA piše Ignazio Silone o Celestinovi odpovedi in mladinskem uporu. V članku podaja najprej nekaj misli o izvedbah svojega dela, pri katerih pušča največjo svobodo režiserjem, sam pa želi, da je scena čim bolj enostavna. Osrednji del članka je pa posvečen velikemu zanimanju, ki so ga vzbudile predstave med najrazličnejšimi sloji italijanskega prebivalstva. Presunila ga je zlasti vedno večja prisotnost mladih gledavcev in njih navdušenje. Avtor se sprašuje, ali ni to spet Celestinov čudež.

Kako deluje Celestinova odpoved papeštvu in njegov umik na sodobno publiko? Silone vidi uspeh svojega dela ravno v aktualnosti problematike. Težko je voditi velike ustanove, tudi najboljše osebnost je prisiljena kloniti neizogibnemu mehanizmu ustroja. Poudarja, da se nobena ustanova, ko razširja svojo osnovo in svojo moč, ne more izogniti posledicam rastoče involucije in okornosti. Morda torej posamezniki niso odgovorni.

Po njegovem je največja napaka, ki jo je zagrešil Hochut v VIKARJU ravno v tem, da je pripisal psihologiji Pija XII. krivdo za njegov molk ob nacističnem pokolu v varšavskem getu. Opravičilo, ki so ga navedli papeževi branilci, po katerem bi bil z obsodbo gotovo postavil nemško Cerkev v veliko nevarnost, se mu zdi objektivno točno. Ostaja pa kljub temu ugotovi-

tev, da ko bi hoteli čakati jasno obtožbo fašizma in nacizma, bi bili morali čakati do leta 1945.

Toda, opozarja Silone, isto težo — in tu misli pomanjkanje takojšnje obsodbe — lahko zasledimo tudi v drugih ustanovah, na političnem področju. Določene stranke in časopisje so čakali na diktatorjevo smrt, da bi razkrili staliniščične grozote. »Na tej neovrgljivi resnici,« zaključuje Silone, »sloni po mojem opravičilo sedanjega mladinskega upora. Veča se torej odgovornost posameznikov in malih skupin.«

Ob nedavnem mednarodnem srečanju PEN kluba v Piranu, je Silone, kot smo že poročali, poslal toplo pozdravno pismo, kjer je še zlasti poudaril sodelovanje s tržaškimi Slovenci v predvojnem antifašističnem boju in spomnil na pozitivni vtis, ki ga je odnesel iz Trsta ob srečanju s tržaškimi slovenskimi kulturniki pri uprizoritvi svojega dela.

Članek v reviji IL DRAMMA je opremljen s slikama tržaške izvedbe »Pridobe ubogega kristjana« Slovenskega gledališča v Trstu v Hiengovi režiji. Revija omenja nadalje Jožeta Zupana in Rada Nakrsta, 25 ponovitev, od katerih jih je gledališče izvedlo deset v Trstu, ter še zlasti prenos po ljubljanski televiziji.

Silonejevo delo je bilo prevedeno tudi v nemščino, izvajali so ga v Luzernu in ga tudi predvajali po televiziji. Ob koncu naj omenimo, da je ravno te dni prejel avtor v Parizu mednarodno nagrado »Cino Del Duca«.

f.o.

JOŠKO ŠAVLI

LJUDSKO BESEDJE NA TOLMINSKEM

* 3

Za štedilnik uporabljajo vedno nemški »spargert«. Obroči na štedilniku so rinki. Dimniku se reče čemin. Dimu pa kad. »Prstarem«, ko so imeli še ognjišča, so se v jamah (luknjah) po zidovih rade naselile čvinkle (— Kuh. ščurki)

V hiši (kuhinji) je vedno tudi odprtina za kurjenje peči. Peč sama se nahaja v izbi. Se nedolgo so pekli v peči tudi kruh. Danes pečejo samo še za velike praznike gbanco in pincot (kruh iz ta fine moke z jajci in sladkorjem).

JEDI

O jedeh bi bilo potrebno posebno poglavje. Glavni obroki so zajtrk (fruštek), predjužnik, južina, kwbčk (mogoče kobček ali kupček, ob 4. ali 5. pop. toda pomen kupček bi težko odgovarjal resnosti v tem primeru, ker zveni že rahlo šaljivo); večerja in včasih tudi povečer-
nik, če imajo kako večerno delo, ki se zavleče. Pojem kosilo se uporablja edino za košnjo, pomeni pa glavno jed, med osmo in deveto uro zjutraj.

Od značilnih jedi bi omenili: budle (kepe iz sirkove moke in masti z različnimi dodatki, čiselnica (kisla repa) iz oblic (repe); skuta, domači štruklji, frika (krepka jed iz krompirja in sira, ocvrto); krompir v oblicah (v oblicah zato, ker je bil nekdanji pridelek krompirja skromen, zato se je kuhalo več oblic kot krompirja).

Pod hišo so kleti. V prvi kleti hranijo poljske pridelke: krompir, korenje, oblice, beržote in zelje, pesco. Oblice in korenje, ki ga kuhajo v posebnem kotlu - formu za praseta, imenujejo tudi kuhinja (zanimiv pomenski premik!). Krom-

pir, ki mora trajati dalj časa, se hrani na lesi; to je dvignjena zelo široka polica.

Pogosto je pod hišo tudi svinjšček, včasih tudi štala. Lahko pa so klet, svinjšček in klajnica (klonica?), tj. j. drvarnica tudi v posebnem manjšem poslopju zraven hiše ali štale.

ŠTALA. S tem se označuje celotna stavba in uroster, kjer so krave. Hlev je razdelek v štali (prostoru) za drobnico (ali tudi za prašiče), pa tudi poseben prostor za drobnico. Na vrhu štale je škeden. Ta prostor služi za dela in za začasno hrambo pridelkov. Tu so nekdanj mlatili žito in ga potem pobevnikali v bevniku. (Kranjci ga nazivajo menda pajkl) Danes žita ne sejejo več. Pač pa sirk. V jeseni, ko navozijo panoglje (ponoglje) in jih ob večerih majijo, nastane ob tem poseben družabni večer.

Panoglje so na kupu v sredini skednja, okoli in okoli pa so klopi. Ljudje majijo, nekateri pa omajene panoglje vežejo s posebnim vozlom po štiri v make. Make nato obešajo na late na ganku ali v čite. Kadar je vse pri kraju in je na sredi skednja prostor, prinesejo prigrizek in pijačo (kruh, orehe, jabolka, žganje, vino) — povečernik. Potem pogosto zagodejo in staro in mlado zapleše.

Prostor pod streho se imenuje glajte. Sem gor spravljajo seno: ornico, otavo, otavček. Iz glajta vodi v štalo poseben preduh — tromba, po katerem mečejo seno. Tromba vodi tudi iz skednja. Včasih pa so ob steni luknje nad posamezne jasi, imenovane trombnice.

(dalje)

JAMES JOYCE

(Nadaljevanje s 3. strani)

loma avtobiografsko delo *A Portrait of the Artist as a Young Man* (1916-) v znamenju brezobzirne avtoanalize z izrazitim prijemom »stream of consciousness« tehnike. To so bile le priprave za roman, pri katerem je delal 7 let. *Ulysses* (1922); ki ga je tiskal v Parizu, ker ga je cenzura dolga leta prepovedala v Angliji in ZDA. Shemo likov in dogajanje je prevzel iz Homero-
ve *Odiseje* (sledil je Jungovi teoriji: moderni človek in primitivni človek sta povezana s skupno kulturno vezjo), tako da vsakemu spevu v epu odgovarja poglavje v romanu. Toda ta paralelizem ni izravnal; pisatelj ga posreduje z obilico simbolov, ki se nanašajo na različne znatnosti, dele človeškega telesa itd. Roman se odlikuje z edinstvenim bogastvom podrobnosti, brezobzirno in natančno analizo podzavesti. Osnovna fabula je en dan življenja treh Dublinčanov: Stephena Dedalusa, Leopolda Blooma in njegove žene Molly. Celo delo preveva notranji monolog, katerega si je Joyce sposodil pri E. Dujardinu (*Les Lauries sont coupés 1887*). Joycova prozna tehnika, (ki bo kmalu začela novo solo romana), je pravzaprav spojina notranjega samogovora in toka nekontrolirane zavesti (»stream of consciousness«). Delo samo je travestija in parodija zapadne civilizacije. Posebno odliko doseže pisatelj pri ponazarjanju minljive resnosti in nestalnosti vrednot, ko uporablja različne jezike, od svečanih knjižnih stilizacij do vsakdanjega žargona. Jocov Uliks ne predstavlja lahkega čtiva in zahteva od bralca precejšen napor ter pomoč komentarja. Isto velja za njegov drugi roman *Finnegan's Wake* (1939), ki ga je pisal 17 let. Sam pisatelj ga je smatral za svoje najboljšo delo, a ki ga do sedaj ni nihče popolnoma razumel. Osnovna tema je z začetnim motivom po komični irski pesmi o Finneganu človekova smrt in vstajenje. Po filozofiji G. B. Vica deli knjigo na štiri cikluse (teokracija, aristokracija, demokracija, kaos), a vse skupaj prikazuje kot sen človeka in sen sveta. Da bi to izrazil, Joyce ustvarja »jezik sna«, svojevrstno zmes angleškega in 10 tujih jezikov, z obilico asociacij, na pol skritih aluzij. V romanu se ne prestando prepletajo mit, realnost in irealnost s polno simboliko, ki se pretaplja v glasbeno strukturo.

Če je Joyce z Ulikom napisal roman, ki ga lahko imenujemo biblijo evropskega proznega modernizma, je v *Finnegan's Wake* napisal njegovo sumo, ki se je ne more »brati«, ampak dešifrirati.

Joyce je pisatelj z enciklopedičnimi interesi in izobrazbo, na katerega so vplivali it. pesniki XIII. in angleški pesniki XVI. stol. ter Freudovi nauki. Njegova najvišja vrednost je nenadkriljivo mojstrstvo v angl. jeziku. Kljub zelo ostrim kritiki in ekstremistični polemiki okrog njegovega dela, je njegov vpliv na razvoj angleške in ameriške proze v XX. stoletju izven vsakega dvoma, a pri njem so se učili številni evropski avtorji od H. Brocha do francoskih avantgardistov »novega romana«.

Magda Pertot

— o —

VPISOVANJE V ZNANSTVENI LICEJ »FRANCE PREŠEREN«

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja »France Prešeren« v Trstu sporoča, da se vrši vpisovanje v vse razrede znanstvenega liceja, višje gimnazije in klasičnega liceja vsad dan od 10. do 12. do vključno 24. julija 1971.

— o —

Ravnateljstvo srednje šole »Fran Levstik« na Proseku z oddeljenimi razredi v Sv. Križu sporoča, da je vpisovanje v vse tri razrede vsak dan od 10. do 12. ure do vključno 24. julija 1971.

Sodobno kmetijstvo

Kmet na Kozjanskem

Ivan Jazbec s Podvrha nad Sevnico na Kozjanskem se bo še dolgo spominjal leta 1970. Takrat je spravil pod streho nov hlev, drugačnega, kot ga poznajo kmetije na Kozjanskem in v Zasavju. Takrat je tudi obrnil hektar zemlje globlje, kot ga obračajo sicer. Naredil je vinograd na terasah.

Ivan Jazbec obdeluje 26 ha veliko posestvo, od tega 4 ha obdelovalne zemlje, 5 ha čredinskih pašnikov in 1 ha sodobnega terasnega vinograda. V hlevu redi 7 krav, 1 telico, 3 teleta in 2 konja. Nov hlevu ima prostora za 18 glav. Največ dohodkov mu prinaša prodaja mleka in živine, pa tudi gozd.

Od štirih do enajstih

Marjan Legan, ki je opisal obisk pri Ivanu Jazbecu, ki ga je opravil skupaj z drugimi kmetijskimi pospeševalci, je ujel v beležko vse podrobnosti in značilnosti velike kmetije na Podvrhu. Ta je že od mladih nog vtisnila Ivanu Jazbecu življenjski ritem. Od štirih zjutraj do enajstih zvečer, tak je njihov ritem, ki ga prekine začasno samo zima. Ivan Jazbec je močno zdelan in kaže več let, kot jih v resnici ima (38), vendar ima svoje zadoščenje. Ponosen je na svoj hlev, ki se visoko dviga nad njegovim svetom, pa tudi na vinograd, ki dobro obeta.

Spoznanje ob rešitvi

Ivan Jazbec je mnenja, da je za hribovske kmete rešitev v živinoreji in pašnokošnem načinu rabe travnikov in pašnikov. Uvedel je električnega pastirja (električne ograje so začeli uporabljati tudi na Tržaškem), s čimer je prihranil lani za poldruga odraslega moža človekovega dela. Že dolgo so ga na te in druge novosti nagovarjali, tudi sam je nanje mislil, vendar se ni upal takoj lotiti. Pomišljal je tudi, kaj bodo rekli ljudje tam okoli. Danes ve, da je bil strah votel. Sveto valcem je hvaležen, še bolj pa sosedom, ki so mu pomagali pri gradnji hleva. K novostim ga je nagovarjal kmetijski inženir Ivan Dobršek, pomagal pa mu je tudi sevniški kmetijski kombinat. Dal mu je tri milijone starih dinarjev posojila, kar seveda še od daleč ni dovolj za stroške graditve. Ostalo je moral iztisniti iz kmetije. Stanovanje ima sedaj tako, da si ne upa noter vabiti ljudi, ves denar je vtaknil v hlev. Gozd — ta najstarejša kmetova banka — si še dolgo ne bo opomogel. Hlev sicer ni še vse, napeljal bo tudi vodovod, zgradil silos za kisanje krme, kupil molzni stroj, brez katerega danes skorajda ni več mogoče rediti krav.

Pogled h kmetom onstran meje

Izhod za hribovske kmetije v povečanju

Ivan Jazbec je hkrati tudi predsednik krajevne organizacije SZDL. Do kmetijske politike ima zelo kritičen odnos; pravi, da se vse preveč govori, mnogo premalo pa naredi. Za hribovske kmetije vidi izhod v njihovem povečanju, v zaokroženju posestev, da bi bila možna racionalna paša in predvsem

smotno strojno obdelovanje. Ivan Jazbec je že marsikaj opustil, kar je bilo svojčas merodajno, vendar je trdno prepričan, da je na pravi poti. Zato ima tudi garanje svoj smisel, če veš, da si storil vse, kar ti je v moči, da ga zmanjšaš. Prav zato je tudi vzljubil zemljo, da ne bi mogel živeti brez nje.

★

V Egiptu so odkrili dozdej najstarejšo mumijo (staro 4500 let). Gre za balzamirano truplo Nofreje, dvornega glasbenika pri faraonu Nesehen-razju.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

KOŠARKA

Letošnja košarkarska sezona so igralci Bora zaključili z vrsto medsebojnih srečanj, ki so jih odigrali v soboto na Stadionu 1. maja. To je postal že tradicionalni zaključek, ko se naši fantje pomerijo še med sabo, potem ko so se skozi vse leto borili z različnimi nasprotniki po najrazličnejših igriščih dežele in celo države. Najbolj razveseljivo je dejstvo, da smo v soboto lahko videli kar šest postav tržaškega športnega združenja, ki je danes po številčnosti najmočnejše društvo v Trstu in ki sodi v sam deželni vrh, kot je to poudaril ob zaključku predsednik Košuta. Na tem slavlju je bil prisoten tudi podpredsednik košarkarske zveze FIP Cenni, ki je izročil Boru disciplinski pokal. Ta je brez dvoma najbolj športna nagrada, ki si jo katerokoli moštvo lahko želi. Obenem je Cenni zaželel našim košarkarjem še obilo uspehov v novi sezoni. Ob koncu so bili še nagrajeni razni igralci, ki so se med letom izkazali na raznih področjih. Borovo nagrado je dobil Rudes za veliko in stalno delo, ki ga je opravil pri ekipi minibasketa, Fabjan pa je dobil posebno nagrado kot najprizadevnejši članski igralec. Med mladinci so bili nagrajeni Martin Krallj, Renato Štokelj, Danijel Zavadlav in Stojan Hrvatič. Robert Klobas je bil najboljši med dečki, med igralci minibasketa pa so se najbolje izkazali Sandi Volk, Maksim Ražem, Aleks Čok in Andrej Pegan. Sledil je pomeneč, na katerem so si prisotni v prijateljskem, simpatičnem vzdušju izmenjali razne vtise in kovali načrte za prihodnjo sezono.

Izidi posameznih srečanj:

Minibasket: Levi - Orli 42:24

Naraščalniki: Plavi - Rdeči 56:42

Člani: Red Arrows - Blue Devils 65:58

ODBOJKA

TROFEJA PETRA ŠPACAPANA

Prejšnji teden se je na goriških odprtih igriščih odvijal in zaključil zelo uspešen in kakovosten turnir v moški odbojki. Trofeje Petra Špacapana so se udeležila naslednja moštva: Acegat, Gaja, Polet in Sokol s Tržaškega, ter PAV, Aurora, Torriana, Kennedy, Mladost, Velox, Brda in Olympia, z Goriškega in Videmskega. Vsako mo-

štvo se je lahko okrepilo z dvema igralcema, ki sta pripadala višji kategoriji. To je organizator dovolil, da bi bile tekme čim bolj kakovostne, saj na Goriškem nimajo drugače možnosti priostvovati kakovostnim tekmam. Namen organizatorja je bil popolnoma dosežen in že v odločilni fazi smo bili priča lepim tekmam. V finale sta se uvrstili ekipi ACEGAT-a, katero sta ojačila Manzin in Tippi, ki sicer nastopata pri Arc Linei, ter Sokol, ki se je za to priložnost okrepil z Uršičem ter Guštinom. Sama finalna tekma ni bila preveč zanimiva, ker je bila razlika med moštvom precejšnja; pri Sokolu se je namreč zelo poznala odsotnost podajalca in tako je Acegat lahko brez težav osvojil prvo mesto. Nabrežinskim fantom pa ostaja veliko zadoščenje, da so se v tako številni konkurenci uvrstili v sam finale. Tretje mesto je po razburljivi tekmi osvojilo moštvo PAV, ki je v malem finalu premagalo Auroro.

ŽENSKI TURNIR PRIMORCA V TREBČAH

Te dni je Primorec organiziral turnir, namenjen ekipam, ki ne nastopajo v B ligi in na katerem so sodelovala moštva: Partizan Sežana, Mladost, Sovodnje, Gaja, Zarja in domači Primorec. Domačinke so se zelo izkazale in dosegle svoj največji uspeh, odkar nastopajo; zasedle so namreč brez poraza prvo mesto. Morda je najbolj razočarala Zarja, ki je še zadnjo sezono nastopala v B ligi in ki je v finalu klona pred Trebenkami z neoporečnim 3:0. Igralkke Gaje so v malem finalu premagale Sovodnje z 2:0 in tako osvojile 3. mesto; Partizan pa je z zmago nad Mladostjo zasedel 5. mesto. Turnir je organizacijsko zelo dobro uspel in si ga je ogledalo lepo število zlasti domačinov, ki so hrupno navijali za svoje ljubljence ter jim tako pomagali pri osvojitvi prve trofeje.

ŽENSKI MLADINSKI TURNIR SV. PETRA IN PAVLA

Ženska ekipa Corridoni je v Št. Petru ob Soči organizirala v terek mladinski turnir, katerega so se udeležila moštva AGI, Bor, Sokol in domači Corridoni. Turnir je bil zelo zanimiv, saj se je ponovil finale mladinskih moštev. Manjkala je le ekipa OMA, ki je deželni prvak, a se ni udeležila tekem za vstop v državni finale. Tekme so bile zelo zanimive in kmalu smo opazili, da so glavni favoriti Sokol in domačinke, ki so brez težav odpravili vse nasprotnike. Ko sta se v zadnji tekmi pomerila med seboj, je po ostri in enakovredni borbi, zmagalo moštvo domačink z minimalno razliko 2:1. Naj ob koncu omenimo, da je Nabrežinkam manjkala ena ključnih igralk t. j. Gabrovčeva, ki se pripravljala na maturo.

Corridoni - Bor 2:1

Sokol - AGI 2:0

Corridoni - AGI 2:0

Sokol - Bor 2:1

AGI - Bor 2:0

Corridoni - Sokol 2:1

ZAGANJE KOT STELJA

Pogostokrat kmetovalci sprašujejo, če smejo uporabljati kot steljo tudi žaganje. Precej je namreč razširjeno mnenje, da je žaganje škodljivo poljskim rastlinam. Slednje nikakor ne drži, pa čeprav je res, da hlevski gnoj, ki ga dobivamo iz slame, prekaša tistega iz žaganja, to pa zato, ker je učinek hlevskega gnoja iz slame pri zboljšanju kakovosti tal, večji. Zaradi tega pa ne moremo še reči, da bi bil gnoj iz žaganja škodljiv. Nasprotno, gnoj iz žaganja, ki smo ga držali nekaj mesecev v gnojniku in ki smo ga dobro

premešali s trdimi in tekočimi živalskimi izločki, je celo zelo dober. Škodljivo bi bilo edino žaganje, ki bi ga naravnost iz mizarске delavnice prenesli na njivo, to je brez vsakršnega dodatka trdih ali tekočih živalskih izločkov, ali pa brez umetnih gnojil, ki služijo prehrani zemeljskih mikroorganizmov, ki s svoje strani razkrajajo in presnavljajo celulozo, v našem primeru žaganje. Žaganje je kot stelja priporočljivo posebno v hlevih, kjer pitajo teleta, saj ostanejo slednja bolj čista kot sicer.

ketna

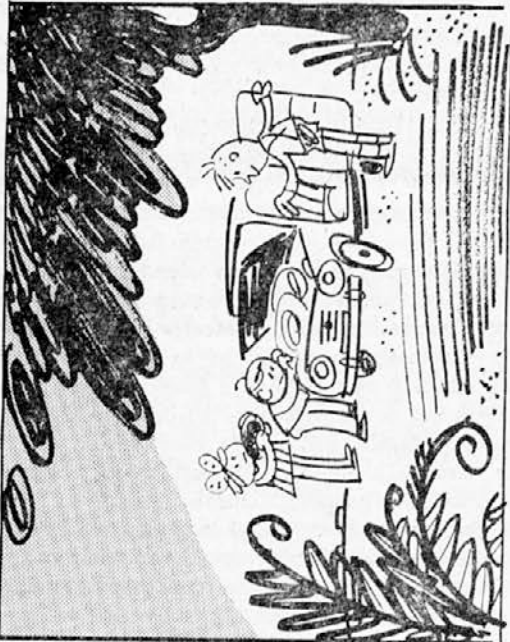
APOLLO 25

13

Riše in piše Em-Be

Vemo, kam sta šla prašek in bencin! Urška je oprala strajce in hlače ter očistila madiče. Čistoča je pač pol zdravja, če ni pretirana...

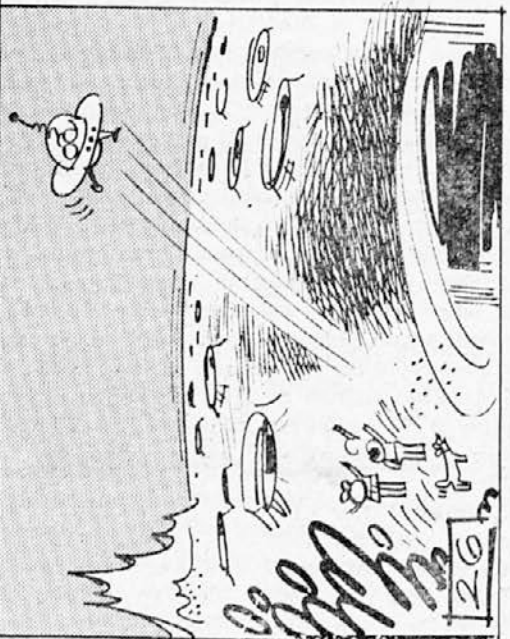
»Zdaj smo pa tam!« se reče ob taki priliki. Tako je rekel Blaž, minister Gregor pa nič.

še oni podvzivali k svojemu vozilu.

»Napolni tank!« je ukazal Gregor, poveljnik ladje.

Blaž je zgrabil škatlo s pralnim praškom in ostrmel. Skatla je bila prazna kot občinska blagajna! Segel po steklenici z bencinom. Tudi ta ni premogla niti ene kapljice več...

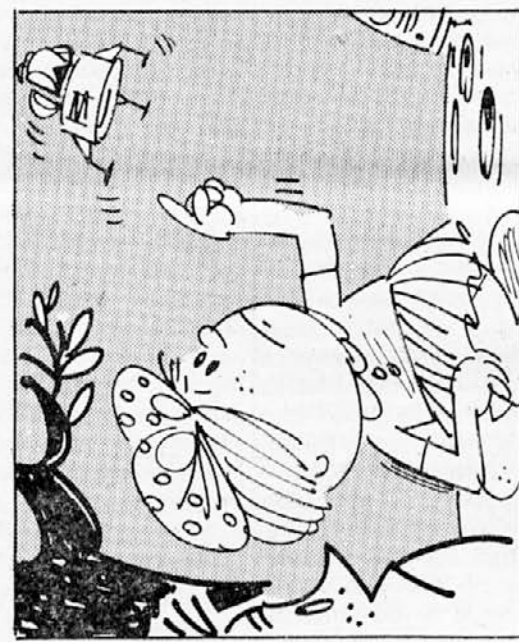
26. Kakor je hitro zrasel, tako je tudi jadrno izginil prvi Lunin kamping. Marsovčki so bili prvi naređ za odhod. Še pristrčen pozdrav in krožnik je zajadral pod nebo, proti domačemu planetu.

Kmalu bodo marsovske mamice objele svoje izgublence, so pomislili Zemljani in se

Skočimo za hip na Zemljo, dragi bralci, tu bomo najzanesljiveje izvedeli, za kaj gre! Prižgimo televizor!

Napovedovalec je pravkar oddal: »Na Luno se spušča Pajek, katerega naloga je ugotoviti, ali so na Luni razumna bitja...«

še nafta? In znani Lunin prah — ali ne bi mogel nadomestiti pralnega praška?

Ne, drugače se je razpletlo! Urška je prva opazila na obzorju čudno napravo...

»Zemljani!« je vzkliknil Gregor. Res, naprava v zraku je bila silno podobna Pajku!

27. Prav to se je torej pripetilo našim vesoljcem, česar smo se bali za vsako zemeljsko ladjo posebej: ostali so na Luni! Zmanjkalo je goriva!

Vendar, pomislimo za hip! Ali se junakom slikanice to sploh more zgoditi? Če je v slika nica lahko iz Lune pritekla voda, čemu ne bi